

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор ННІ «Каразінський інститут
міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

Робоча програма навчальної дисципліни

Міжнародні організації

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівень

галузь знань: 29 Міжнародні відносини

спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»

освітня програма міжнародна логістика і митна справа

вид дисципліни за вибором

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

“28” серпня 2025 року, протокол № 1

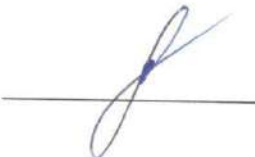
РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Катерина МАКАРЧУК к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та логістики

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та логістики

Протокол № 1 від 27 серпня 2025 року

Завідувач кафедри

Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантами освітньо-професійної програми «Міжнародна логістика і митна справа» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми

Наталія НЕПРЯДКІНА /

Завідувач кафедри

Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол № 1 від 27 серпня 2025 року

Голова науково-методичної комісії

Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Міжнародні організації” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини», освітня програма міжнародна логістика і митна справа,

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни «міжнародні організації» є ознайомити студентів з діяльністю та метою функціонування міжнародних організацій, сформулювати уявлення про найбільш загальні і широко поширені методи регулювання міжнародними процесами.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни.

- формування теоретичних та практичних аспектів діяльності міжнародних організацій;
- засвоєння практичних вмінь аналізу діяльності провідних міжнародних організацій;

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни
За вибором
Денна форма навчання
Рік підготовки
2-й
Семестр
3 сем
Лекції
16 год.
Практичні, семінарські заняття
32 год.
Самостійна робота
72 год.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини громадянина в Україні;

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так письмово.

ЗК11. Здатність працювати в команді.

ФК1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та

світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

ФК3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

ФК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними, у тому числі, логістичні.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

РН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

РН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

РН10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

РН11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега- макро-, мезо- і мікрорівнях.

РН15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

РН25. Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

1.8. Пререквізити: вивчення навчальних дисциплін не потребує.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Міжнародні організації в системі світового господарства

Тема 1. Передумови виникнення міжнародних інституцій, їх сутність та призначення.

Етапи та передумови виникнення міжнародних організацій, сутність та характерні риси перших міжнародних організацій, основні етапи становлення їхнього розвитку. Виникнення перших міжнародних організацій та адміністративних союзів (Дунайська комісія, Міжнародний телеграфний союз, Всесвітній поштовий союз, Всесвітня метеорологічна організація, Міжнародний союз охорони промислової власності та ін.)

Класифікація міжнародних організацій: за характером членства та юридичній природі учасників; за колом учасників, за колом компетенції, за характером повноважень та за умовами участі в членстві. Міжнародне правове регулювання світогосподарських зв'язків. Правові норми, принципи та функції міжнародних організацій. Сутність інституційного механізму міжнародних організацій. Основні органи міжнародних організацій та їх

значення. Постійні міжпарламентські органи, адміністративні органи. Порядок створення міжнародних організацій та припинення їх існування.

Тема 2. ООН: цілі, принципи, діяльність та структура

Історичні передумови створення Організації Об'єднаних Націй. Призначення, функціональна структура ООН. Сучасні проблеми людства і роль ООН в їх вирішенні. Участь України в роботі ООН. Офіційні цілі ООН. Принципи ООН. Генеральна Асамблея, економічна і соціальна рада, постійні комітети, секретаріат. Установи з економічних питань, функціональні комісії, постійні комітети, органи експертів. Регіональні комісії.

Розділ 2. Міжнародні організації з регулювання економічних, фінансових, торгівельних та соціальних відносин.

Тема 1. Економічні та фінансові спеціалізовані установи ООН

Міжнародний валютний фонд (МВФ). Історія створення та передумови. Основна мета діяльності МВФ. Основні програми кредитування МВФ. Група Світового банку. Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР). Міжнародна асоціація розвитку (МАР), Міжнародна фінансова корпорація (МФК), Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів (МЦУІС), Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (БАГІ). Співробітництво України з МВФ та Групою Світового банку.

Тема 2. Міжнародні організації спеціальної компетенції

Світова організація торгівлі (СОТ). Світова організація торгівлі (СОТ). Історія створення. Організаційна структура. Сфера діяльності та функції СОТ. Міжнародна торгівля послугами та СОТ. Переваги та недоліки вступу України у СОТ. Міжнародні товарні організації. Організація країн-експортерів нафти – ОПЕК. Міжнародне енергетичне агентство (МЕА). Організація ООН з промислового розвитку (ЮНІДО). Продовольча і сільськогосподарська організація ООН (ФАО). Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД). Всесвітня Туристська організація. ООН з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО). Міжнародне Агентство по Атомній енергії (МАГАТЕ). Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ). Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ). Всесвітній поштовий союз (Женева, Швейцарія). Міжнародна морська організація (Лондон, Великобританія). Міжнародна організація громадян авіації (Монреаль, Канада). Міжнародна організація праці (Женева, Швейцарія). Міжнародний союз електрозв'язку (Женева, Швейцарія). Всесвітня метеорологічна організація (Женева, Швейцарія). Програма розвитку ООН (ПРООН). Економічна та соціальна Рада ООН (ЕКОСОР).

Тема 3. Поняття, сутність та об'єктивні засади формування світових та регіональних економічних об'єднань.

Передумови формування міжнародних об'єднань. Об'єктивні засади та сутність міжнародних об'єднань. Основні інтеграційні центри. Світові та регіональні економічні об'єднання у структурі міжнародних економічних

відносин. Історичні етапи еволюції світових та регіональних економічних об'єднань. Рівні міжнародної регіональної економічної інтеграції.

Тема 4. Регіональні міжнародні організації та інтеграційні об'єднання

Європейський союз (ЄС). Співдружність незалежних держав (СНД). Євразійське економічне співтовариство (ЄврАз ЕС). Тристороння угода між США, Мексикою та Канадою (USMCA). Азіатсько-Тихоокеанське економічне співтовариство (АТЕС). Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН). Південний спільний ринок (МЕРКОСУР). Латиноамериканська асоціація інтеграції (ЛААІ). Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС), Ліга арабських держав (ЛАД).

Тема 5. Неурядові міжнародні організації

Порядок створення, компетенція, методи впливу неурядових міжнародних організацій на вирішення глобальних проблем. Всесвітній економічний форум, Організація Червоного Хреста та Червоного Півмісяця, Грінпіс, Міжнародний олімпійський комітет (МОК), Міжнародні торговельні і торговельно-промислові палати.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Міжнародні організації в системі світового господарства						
Тема 1. Передумови виникнення міжнародних інституцій, їх сутність та призначення.	14	2	4			8
Тема 2. ООН: цілі, принципи, діяльність та структура	16	4	4			8
<i>Разом за розділом 1</i>	30	6	8			16
Розділ 2. Міжнародні організації з регулювання економічних, фінансових, торгівельних та соціальних відносин.						
Тема 1 Економічні та фінансові спеціалізовані установи ООН	18	2	6			10
Тема 2. Міжнародні організації спеціальної компетенції	16	2	4			10
Тема 3. Поняття, сутність та об'єктивні засади формування світових та регіональних економічних об'єднань.	14	2	4			8
Тема 4. Регіональні міжнародні організації та інтеграційні об'єднання	16	2	4			10
Тема 5. Неурядові міжнародні організації	16	2	4			10
Підсумковий контроль за семестр	10	-	2			8
<i>Разом за розділом 2</i>	90	10	24	-		56
Усього годин	120	16	32			72

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Передумови виникнення міжнародних інституцій, їх сутність та призначення.	4
2		

3	ООН: цілі, принципи, діяльність та структура	4
4		
5	Економічні та фінансові спеціалізовані установи ООН	6
6		
7		
8	Міжнародні організації спеціальної компетенції	4
9		
10	Поняття, сутність та об'єктивні засади формування світових та регіональних економічних об'єднань.	4
11		
12	Регіональні міжнародні організації та інтеграційні об'єднання	4
13		
14	Неурядові міжнародні організації	4
15		
16	Виконання тесту	2
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ 3 № з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Дослідити історію створення перших міжнародних організацій. Визначити етапи формування цілісної системи міжнародних організацій. Дослідити перші МО, а саме Центральна комісія з судноплавства на Рейну, Всесвітній телеграфний союз, Поштовий союз.	8	20
2	Дослідити створення Ліги Націй та визначити головні завдання її діяльності. Проаналізувати історичні передумови створення ООН. Визначити структуру, функції та повноваження Генеральної асамблеї ООН.	8	12
3	Визначити спеціалізовані установи ООН. Дослідити економічні та фінансові установи ООН.	10	14
4	Дослідити міжнародні організації спеціальної компетенції, наприклад СОТ, ЮНЕСКО, ММО, ВТО та інші.	10	16
5	Дослідити передумови формування світових та регіональних економічних об'єднань у структурі міжнародних економічних відносин. Рівні міжнародної регіональної економічної інтеграції	8	12
6	Дослідити регіональні міжнародні організації та інтеграційні об'єднання, а саме АСЕАН, СНД, ЄС, USMCA, ОЧЕС та інші.	10	10

7	Дослідити неурядові міжнародні організації, а саме ВЕФ, Організація Червоного Хреста та Червоного Півмісяця, Грінпіс та інше.	10	12
8	Підготовка до підсумкового семестрового контролю	8	12
	Разом	72	108

Тематика рефератів

1. Організація Об'єднаних націй з промислового розвитку –ЮНІДО
2. Міжнародне агентство з атомної енергії - МАГАТЕ
3. Продовольча і сільськогосподарська організація - ФАО
4. Міжнародна морська організація - ММО
5. Міжнародна організація цивільної авіації - ІКАО
6. Всесвітня організація по туризму - ВТО
7. Організація системи ОЕСР
8. Міжнародний банк реконструкції та розвитку - ММБР
9. Міжнародна асоціація розвитку-МАР
10. Міжнародна фінансова корпорація - МФК
11. Багатостороннє агентство з інвестиційних гарантій - МАІГ
12. Цілі і напрямки діяльності МВФ
13. Банк міжнародних розрахунків - БМР
14. Регіональні банки і фонди розвитку
15. Міжнародне енергетичне агентство - МЕА
16. Агентство з ядерної енергії – АЯЕ
17. Ліга арабських держав – ЛАД
18. Організація з безпеки і співробітництва в Європі – ОБСЄ
19. Світова організація торгівлі – СОТ
20. Організація країн – експортерів нафти – ОПЕК
21. Міжнародні організації виробників і експортерів металів
22. Конференція ООН з торгівлі та розвитку – ЮНКТАД
23. Організація за демократію та економічний розвиток - ГУАМ
24. Міжнародна організація кримінальної поліції - Інтерпол
25. Фонд ООН для допомоги дітям - ЮНІСЕФ
26. Міжнародна організація із стандартизації - ІСО
27. Міжнародна організація з міграції
28. Міжнародна організація цивільної авіації - ІКАО
29. Організація Чорноморського економічного співробітництва - ОЧЕС

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачено навчальним планом.

7. Методи навчання

Використовуються такі методи навчання, як усні відповіді на практичних заняттях; письмовий експрес-контроль; колоквіум; тестові завдання;

виконання творчих завдань; розв'язування ситуаційних задач.

8. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється під час виконання завдань для самостійної роботи – виконання доповіді з презентацією.

Завданням контролю виконання доповіді є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певної теми.

При вивченні дисципліни «Міжнародні організації» застосовуються наступні методи контролю: відповіді на семінарських заняттях, письмовий та тестовий контроль, залік.

Поточний контроль здійснюється на семінарських заняттях. Сума балів, які студенти **денної** форми навчання може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Для складання підсумкового контролю (заліку) обов'язковим є робота протягом семестру і виконання завдань. Без отримання балів протягом семестру і не виконання завдань студент може бути не допущено до складання заліку.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу. Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточних оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточного і підсумкового семестрового контролю складає 100.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку в 3-му семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40 балів.

Залікова робота складається з тестових завдань.

Критерії оцінювання відповідей під час проведення підсумкового семестрового контролю

3 семестр (залік)
Денна форма навчання
Час виконання - 60-90 хвилин
Тести – 40 балів (40 тестових завдань x1 б.)

За результатами поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Набрана студентом кількість балів служить основою для оцінки за національною шкалою.

Здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти залік в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в

дистанційному курсі «Міжнародні організації», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=2201>

9. Схема нарахування балів

В основу рейтингової системи навчання покладено принцип накопичення балів за певний період навчання (семестр), які студент отримує за виконання різних видів діяльності. Сума цих балів виступає в ролі кількісного показника якості роботи студента.

Максимальні значення оцінювання діяльності студента при вивченні навчальної дисципліни (**денна** форма навчання)

Залік (3 семестр)

Поточний контроль та самостійна робота										Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Тест	Разом	Залік	
20			20				20	60 б. (мінімум 25 б.)	40	100

T1, T2 ... T7 – теми розділу.

Виконання доповіді/презентації - 7 б.

Тестові завдання - 10 б. (10 тестових питань по 1 б.)

Вирішення поставлених ситуаційних завдань на семінарських заняттях - 15 б

Групова робота з підготовки презентації - 8 б.

Тест - 20 б. (20 тестових питань по 1 б.)

Поточний контроль - 60 балів, з них активна робота та виступи на семінарських заняттях – 40 балів, виконання тестових завдань – 20 балів.

Підсумковий контроль (залік) – 40 балів (40 тестових завдань x1 б.)

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Критерії оцінювання до всіх видів завдань (поточних, індивідуальних та підсумкового контролю) наведені у відповідних розділах дистанційного курсу з дисципліни: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=2201>

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
0-49	не зараховано

10. Рекомендоване методичне забезпечення

Основна література

1. Інституційна система ЄС : навч. посіб. / Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, Н. М. Рудік. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2021. 226 с.
2. Міжнародні організації : навчальний посібник / укладачі: Т.В. Андросова, О.В. Кот, В.О. Козуб; вид. 2-ге, перероб. та доп. Електрон. дані. Х. : ХДУХТ, 2018. 235 с.
3. Міжнародні організації: навчальний посібник / А. П. Голіков, С. Гасім, О. В. Журавльов – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2014. – 120 с.
4. Міжнародні організації [Текст]:навч. посіб. / А. І. Мокій, ТП. Яхно, І. Г. Бабець;М-во освіти і науки України, Вищ. навч. закл. Укоопспілки, Львів. комерц. акад. – К.: Центр учб. л-ри, 2011. – 280 с.
5. Скрипник О. М. Історія міжнародних організацій. Навчальний посібник / О. М. Скрипник– Умань: ПП Жовтий О.О., 2011 – 226 с.
6. Україна в міжнародних організаціях : підручник / О. С. Кучик – Л.: Львівський університет імені І. Франка, 2014.
7. J. K. Cogan, I. Hurd, I. Johnstone International organizations. URL: https://books.google.com.ua/books?id=lnh4DQAAQBAJ&pg=PR15&hl=uk&source=gbs_selected_pages&cad=1#v=onepage&q&f=false

Допоміжна література

1. Ольхович-Новосадюк М. М. Україна та міжнародні організації : навчальний посібник / М. М. Ольхович-Новосадюк, Ю. І. Рудакевич; Львів. Нац.. ун-т ім. Івана Франка. – Л.: Львівський нац.. ун-т ім.. Івана Франка, 2011. – 120с.
2. Ukraine and international organizations: навчальний посібник / Н. Микитенко, Н. Івасів, О. Милик, С. Веселівська; Львів. Нац.. ун-т ім. І. Франка. Л.: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – 324 с.
3. Міжнародні економічні відносини : підручник / за ред. А. П. Голіков, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 464 с.
4. Світова економіка : підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 282 с.
5. Амеліна І. В. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник / І. В. Амеліна, Т.Л. Попова, С.В. Владимиров – К. : «Центр учбової літератури», 2013.- 256 с.
6. Міжнародні організації: навчальний посібник /За ред. Козака Ю.Г., Ковалевського В.В., Логвінової Н.С. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. - 223с.
7. Sajid Iqbal. An Introduction to International Organizations [Електронний ресурс] URL: https://www.researchgate.net/publication/271448205_An_Introduction_to_International_Organizations

8. Лук'янова О. М. Міжнародні організації: Конспект лекцій. Харків: УкрДУЗТ, 2021. 76 с. [Електронний ресурс] URL: <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/6220/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf>
9. Стройко Т.В. Міжнародні організації: Навчальний посібник. К.: Кондор-Видавництво, 2015. 250 с. [Електронний ресурс] URL: ib.khmn.edu.ua/fond/NOV/new09_2016/452855.pdf

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: <http://www.europa.eu.int>
2. Офіційний сайт Банку міжнародних розрахунків. URL: <http://www.bis.org>
3. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.world-bank.org>
4. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org>
5. Офіційний сайт ООН. URL: <http://www.un.org>
6. Офіційний сайт Асоціації держав Південно- Східної Азії. URL: <http://www.asean.org>
7. Офіційний сайт світової туристичної організації. URL: <https://www.untourism.int/>
8. Офіційний сайт Міжнародної організації цивільної авіації. URL: <https://www.icao.int/>
9. Офіційний сайт Міжнародної морської організації. URL: <http://www.imo.org/en/Pages/Default.aspx>
10. Офіційний сайт Міжнародної фінансової корпорації. URL: <http://www.ifc.org/>
11. Офіційний сайт Організації Чорноморського економічного співробітництва. URL: <http://www.bsec-organization.org/>
12. Офіційний сайт Продовольчої і сільськогосподарської організації. URL: <http://www.fao.org/>
13. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури. URL: <http://www.unesco.org/>
14. Офіційний сайт Організації з безпеки і співробітництва в Європі. URL: <https://www.osce.org/>
15. Офіційний сайт Greenpeace. URL: <https://www.greenpeace.org/usa/>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непереборної сили

В умовах дії обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборотою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі “Міжнародні організації”: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=2201>